

ADEVĂRUL

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 12.— cor. Abonamentul la mai multe
de an . . . 6.— „ exemplare pe un an 8.— cor.
Pei luni . . . 3.— „ Pentru străinătate:
Pe un an . . . 20.— cor.

**ORGANUL PARTIDULUI SOCIALDEMOCRAT
DIN ARDEAL.**

Apare în fiecare Duminică.

Ori-ce scrisori și bani să se trimită pe adresa:

„ADEVĂRUL“
SIBIIU, STRADA OREZULUI NR. 10.
Tot aici se primesc și anunțuri cu prețuri ieftine.

Către poporul muncitor român!

Tovarăși!

Fraților!

După sute de ani de robie națională socială a neamului nostru din Ardeal, Banat și Țara unghurească, a sosit acum momentul desrobirii. Veacuri de-a rândul am fost asupriți în modul cel mai neomenesc de partea clasei stăpânitoare maghiare. Vă voiau să ne nimicească. Dar iată, că acei tirani, cari au săpat groapa pentru noi, au căzut ei într'însa. Iar noi în urma prigonirii barbare, ne-am oțelit puterile și suntem acum mai tari și mai conștiințenți decât oricând altădată.

Neamul românesc dela ivirea sa în istorie a fost unul dintre cele mai nenorocite neamuri. A fost deapurarea primejdit și încălcat în picioare de toate semănțiile barbare, cari s'au năpustit asupra Europei. Românilor nu le-a fost dată putința de-a viețui într'un singur stat unitar, ci împărțiți fiind sub cinci stăpâniri străine, în tot locul ei erau asupriți și disprețuiți, în tot locul erau împedecați în dezvoltarea lor firească. Noi românii din Ungaria știm foarte bine ce-a însemnat pentru noi stăpânirea străină. Știm și aceea, că războiul provocat de monarhia austro-ungară în vara anului 1914, avea ca scop să ne rădădă și a tuturor celorlalte neamuri conlocuitoare.

Dar războiul nu s'a isprăvit așa cum voiau cei cari l'au pus la cale. Militarismul german și austro-ungar a ieșit înfrânt și înghițit din luptă, iar prin învingerea Ententei a răsărit soarele libertății pentru toate națiunile aprite și subjugate. Intreaga clădire vechei monarhii austro-ungare s'a prăbușit acum prin aceasta și toate popoarele ținute până aci cu puterea armei în cadrul acestei monarhii, au devenit acum libere și de sine stătătoare. Astfel și-a deschis și nouă românilor calea de hotărâre singuri asupra sorții noastre. Ca urmare firească a evenimentelor acestora a venit apoi **adunarea dela Alba-Iulia**, la care reprezentanții întregului neam românesc din Transilvania, Banat și Ungaria s'au adunat și **au hotărât înfăptuirea vechiului nostru ideal, unirea tuturor românilor.**

La această adunare istorică au luat parte și reprezentanții partidului nostru, contribuind și dându-i prin votul lor la ducerea hotărârii. Era de datoriu lor să facă aceasta, căci chiar socialdemocrația recunoaște dreptul fiecărui neam de a se desvolta nestânjenit în cadrele sale na-

ționale. Și noi cari am luptat până acum și am jertfit muncă fără preget pentru desrobirea atât națională cât și socială a neamului românesc, nu ne puteam uita de trecut și nu ne puteam împotrivi atunci când a fost vorba de realizarea desrobirii naționale. Dar am făcut-o aceasta și pentruca mai târziu, cu atât mai ușor să putem lupta pentru nimicirea oricărei stăpâniri de clasă și pentru înfăptuirea societății socialiste.

Cum însă desrobirea națională e numai o floare stearpă dacă nu merge împreună cu îndreptățirea socială, cu ridicarea poporului la o treaptă de viață mai înaltă deaceia, la Alba-Iulia pe lângă unire s'a hotărât și înfăptuirea celor mai democratice și mai drepte legi, cari vor contribui la fericirea întregului popor. Nu putem fi învinși deci, că ne-am despartit de Ungaria republică, alăturându-ne la România reacționară, deoarece **adunarea națională a enunțat pe seama noastră tot aceleași drepturi și libertăți ce le acordă și guvernul maghiar.**

Suntem siguri, că tovarășii vor înțelege și vor aproba ținuta noastră dela adunarea națională. Ei vor primi cu liniștire și faptul, că doi dintre tovarășii noștri au fost delegați în Consiliul dirigent, care este azi guvernul Ardealului, și n'au sănului căruia vor avea putința de a lucra după convingerile lor socialiste pentru binele și fericirea întregului popor muncitor.

Dar să ne dăm seama, că azi ne aflăm numai la începutul unei epoci noi. Să înțelegem, că soarta noastră în viitor va atârna în primul rând dela noi înșine. Dacă vom fi destul de energici și destul de conștiințenți, vom putea întâmpina orice greutate, în caz contrar vom fi perduți. Deaceia să ne punem acum pe lucru, **să ne organizăm cu toții în partidul socialdemocrat**, ca formând o tabără puternică, să aibă respect oricine.

Din noul centru al mișcării noastre, din Sibiiu începem acum munca și lupta pentru desrobirea desăvârșită a proletariatului român. Tovarășii să asculte glasul nostru și să ne urmeze.

Cu salut frățesc:

Comitetul conducător al partidului socialdemocrat din Ardeal.

Apel către tovarășii!

Pe baza hotărârii luate de conferința noastră de partid ținută la Alba-Iulia, Comitetul conducător a hotărât să concheme

congresul partidului,

care va fi conchemat să consfințească sau să-și spună sentința față de tot ce s'a întâmplat până acum. La acest congres se va stabili și programul definitiv al partidului nostru, alegându-se totodată și noul comitet.

Tovarășii de pretutindeni să înceapă deja de acum pregătirile pentru acest congres. Data și locul unde se va ține, împreună cu întreaga ordine de zi se va aduce la cunoștință în timpul cel mai apropiat.

Cu salut frățesc

Comitetul conducător.

Partidul socialdemocrat și hotărârea dela Alba-Iulia.

Proclamarea unirii tuturor românilor e astăzi fapt împlinit. La Alba-Iulia toți reprezentanții românismului din vechea Ungarie, fără deosebire de clasă și vederi politice, au ajuns la înțelegerea că unirea trebuie făcută, căci numai astfel se va asigura deplina putință de propășire și dezvoltare a neamului românesc, care a fost ținut de veacuri în robie. La aducerea hotărârii acesteia am luat și noi parte, socialiștii români. N'am făcut-o aceasta fără chibzuială, n'am primit să ne alăturăm la România fără nici o condiție, ci numai după ce ni s'au dat asigurări mulțumitoare cu privire la prefacerea democratică a României, ne-am dat votul pentru unire.

Stăteam în fața unei răspunderi uriașe. Unirea o voiam și noi tot așa ca și oricare alt român, însă ne cuprindea groaza la gândul că va trebui să facem această unire cu România de până acum cărmuită de ciocoi, în care soarta poporului muncitor nu e cu nimic mai bună decât în țara unghurească de eri. Frământați de gândul acesta tovarășii noștri trimiși la Alba-Iulia au decis că numai așa vor vota pentru unire, dacă se va asigura cel puțin deocamdată o autonomie separată pentru teritoriile ce se alătură la România, iar în viitorul stat român poporul va deveni stăpân pe sine însuși, asigurându-se pe seama lui toate drepturile și libertățile ce le au alte popoare înaintate.

Astfel s'a și întâmplat. Consiliul național român a aprobat punctul de vedere al tovarășilor noștri, iar adunarea națională a primit toate postulatele larg democratice închegate în rezoluția ce i s'a înaintat. Faptul acesta pe noi ne-a mulțumit

deocamdată. Hotărârile adunării naționale sunt pentru noi o garanță morală de primul rang, căci *aceste hotărâri vor trebui împlinite, deoarece ele au izvorât din voința întregului popor.* Poporul singur va supraveghea la îndeplinirea tuturor punctelor din rezoluția primită și afurisenia neamului se va deslănțui asupra capului tuturor acelora, cari ar încerca să zădărnicească ori să împiedece ducerea la îndeplinire a reformelor proiectate acolo. Nimeni să nu se teamă că poporul român nu va fi în stare să-și cucerească și să-și asigure toate drepturile omenești ce i se cuvin. Partidul socialdemocrat român își va cunoaște totdeauna datoria și nu va permite niciodată ca 'n schimbul apăsării grofilor și baronilor maghiari să avem parte 'n viitor de-o asuprire din partea clasei stăpânitoare române.

În felul acesta să înțeleagă fiecare uniunea noastră cu România și credem că chiar și tovarășii maghiari, cari la început primiseră cu nedumerire hotărârea dela Alba-Iulia, încep acum a privi cu mai multă înțelegere pasul nostru.

Noi vom rămâne și 'n viitor tot aceia cari am fost până azi: luptătorii cei mai neîmpăcați contra tuturor asupritorilor și cu toate faptele noastre vom căuta să servim marea și sfânta cauză a Socialismului.

Dela adunarea națională din Alba-Iulia.

Vorbirea lui Dr. Iuliu Maniu.

Am amintit în numărul trecut că la adunarea din Alba Iulia d-l Dr. Iuliu Maniu, președintele Consiliului dirigent, a rostit o vorbire în care a dezvoltat clar și lămurit crezul politic al Consiliului național român. Dânsul a arătat la început că dreptatea și spiritul vremii de azi cere ca neamul românesc să se unească, căci numai astfel se poate asigura dezvoltarea vieții lui culturale și economice. „Când toate popoarele din jurul nostru au îndeplinit deja unitatea lor națională, nici noi nu vom putea vieții izolați și împrăștiați. Rupti și împărțiți între diferite împărății, ne-ar sfărma neamurile vecine și ar trece peste noi cum trec valurile turbate peste corăbiile naufragiate, lipsite de mâna tare a cărmaciului.”

Spunând apoi că în calea împlinirii idealului său neamul românesc nu dă numai de prieteni, ci și de dușmani, cari vor încerca cu siguranță să împiedece îndeplinirea hotărârii noastre, d-l Dr. Iuliu Maniu a declarat:

— Pentru înlăturarea oricărei îndoielei a strălucirii — ce voim să facem prin uniunea noastră și libertatea noastră națională — marele sfat național român declară, că nu voiește un imperiu de asuprire. Nu voim ca din asupriți ce am fost să devenim asupritori. *Voim să asigurăm libertatea pentru toți și dezvoltarea pentru toate popoarele conlocuitoare.* Marele nostru sfat național ține să accentueze că urmează vechiul nostru proverb: „Ce ție nu-ți place altuia nu face.” Noi voim pe acest pământ al României mari: Să întronăm libertatea națională pentru toți. Voim ca fiecare națiune să se poată cultiva în limba ei și să-și ceară dreptate în limba ei.

Noi, cari am vărsat lacrimi văzând limba noastră scoasă din școli, nu o vom lua altora. Nu vom lua putere dela alții, nu voim să trăim din sudoarea altora, ci putem trăi prin puterea noastră, prin munca noastră. (Aplauze entuziaste.) *Numai printr'un regim democratic putem întări țara noastră românească, mai ales când trebuie să ținem seamă de cerințele vieții moderne de stat.* Numai având un regim de drepturi și libertăți înlăuntrul țării, vom avea tăria să validăm cauza noastră în afară. *Deplina libertate a tuturor straturilor sociale, este o garanție pentru binele țării.* De aceea marele sfat național român a pus în proiectul lui de

rezoluție acel punct, care vorbește de îndeplinirea regimului democratic.

Noi suntem un popor de țărani. Tot ce vedem înaintea noastră în haine negre și cu frunți luminate a ieșit din popor. Nici unul nu poate zice că obârșia lui nu este dela plugul român, dela pământul românesc, de unde-și scoate credința lui în viitor. De aceea *marele sfat național cere o reformă agrară radicală, ca să se împartă pământul țăranilor, ca această clasă țărănească să fie puternică.* Un neajuns în structura națiunii noastre este că ne lipsește industria și comerțul. Trebuie să căutăm să avem nu numai o independență națională ci și o independență economică. Să avem toate din puterile pământului nostru. Să dăm dar toate libertățile acelei clase care va contribui la dezvoltarea industriei și comerțului nostru. *Suferințele îndurate de clasa meseriașilor și muncitorilor în apus, luptele ce le-au dus, ne pun în poziție să știm ce măsuri trebuie luate de cu vreme, pentru înaintarea acestei clase de meseriași și muncitori.*

Trebuie să ținem apoi seamă de greutățile unei tranziții la unire. De aceea *marele sfat național a hotărât ca până la întrunirea constituantei să se dea ținuturilor noastre o autonomie, ca această tranziție să se facă fără greutăți, căci nu în 2—3 zile se poate face o perfectă unitate în organizația administrativă și judiciară.* De aceea în mod practic am adoptat o administrație națională proprie, o autonomie tranzitorie până la unirea completă.

Națiunea noastră nu poate lăsa apoi din vedere întocmirea generală a viitoare a omenei. Trebuie să ne spunem dar cuvântul și în această chestiune, cerând ca în legăturile mari internaționale să nu domnească rigiditatea unei suveranități, ci să aplice frățietatea universală, iar printr'un juriu internațional să se împiedece în viitor colisiunile cu arma: războaiele.

Cu noi românii au suferit jugul neamuri întregi: cehii, slovacii, polonii etc. Trebuie dar să ne aducem acum aminte de ei și să le trimitem un dulce salut, dorindu-le întreaga fericire.

Vă rugăm să primiți unanim proiectul nostru de rezoluție. Acest proiect arată cărarea pe care mergând înainte, ne vom putea atinge idealul și să punem temelii unei Rumâni mari și unite, care în viitor are să fie, ca în ea să se îndeplinească spiritul desăvârșitei democrații și dreptatei sociale.

Indreptățire politică femeilor!

După veacuri de grea și dureroasă robie națională strălucita sărbătoare din cetatea Bălgradului împlini falnica menire, de a umple sufletul obștei românești cu mulțumire și mândrie. Din suferința îndelungată a neamului, din râurile de sânge vărsat pe câmpiile de luptă și din șiroaiele de lacrimi scurse din ochii mamelor și nevestelor vitejilor luptători ca o minunată răsplătă răsări floarea libertății noastre naționale. Visul strămoșilor noștri se împlini și falnica cetate a Dacilor și Romanilor, care a văzut intrând în zidurile sale în vechime victorioasele legiuni romane, cari în preajma anului 1600 și războinicul Voevod Mihaiu Bravul, stăpân al tuturor țărilor locuite de români, a găzduit în cetatea sa aceea enormă mulțime românească, care a decretat alipirea Transilvaniei, a Banatului și a Ungariei locuite de români cu România liberă.

O serbare de cea mai mare însemnătate pentru neamul românesc, pentru că îi asigură libertatea sa națională și astfel dezvoltarea sa în viitor.

Pentru femeile române rezoluțiunea primită cu unanimitate de obștea românească cuprinde un punct de extraordinară însemnătate. Înleg punctul al 3-lea a hotărârii, care ne asigură votul obștesc, direct, egal, secret, pentru ambele sexe, la vârsta de 21 de ani.

Se pare, că soarta a vrut să răsplătească femeilor îndelungata lor suferință și munca lor tăcută dar intensă, când la sărbătoarea luminată a neamului îi dădu femeii române în dar egalitatea politică cu bărbatul.

Femeia română n'a fost niciodată străină de sbuciumările politice ale lumii, nici n'a privit

cu supărare ori cu mâinile încrucișate luptă politică a bărbaților cu scopul de a asigura poporului român un trai mai demn, un viitor cinstit. Cu sfaturi și fapte a îmbărbătat poezii bune, acțiunile prielnice scopului mare ori a dezarmat, a osândit slăbiciunea, sau greșelile politicianilor săi. N'a putut însă să valideze ca persoană politică, ne-având dreptul de a pași alături de bărbați în arena politică.

Viitorul va arăta câtă putere de muncă, câtă energie de cugtare s'a pierdut până acum prin nesocotirea muncii politice a femeilor.

Dar nobila hotărâre reclamă și din partea femeilor o muncă intensă, pentru a se putea arăta vrednice de încrederea conducătorilor, că femeia română are însușirile, are pregătirile trebuitoare pentru executarea drepturilor și datoriilor de membri folositori ai societății omenesti.

La muncă deci iubitele mele surori. Căutați prilej de-a pătrunde în firele adesea încălțate ale politicii. Voi ați sucit firul de in și ați deșurdat până la fundul de pe fus, voi, cari ați țesut până nura cu războiul vostru primitiv, vă veți deșurda să descălțați cu mintea voastră lămpedă de tertipurile și apucăturile politicii, să țeseți până nura unui sistem curat și cinstit, menit să pună temelii solide adevăratei democrații.

Silința și răbdarea, aceste frumoase însușiri ale femeii române vor birui nepriceperea și neîncrederea celor slabi de înger și în curând femeia română va lucra și lupta mână în mână cu bărbatul român întru dezvoltarea neamului său.

Dr. Nora Leményi.

Vin românii.

Au ocupat Bistrița, Mureș-Uioara, Mureș-Ludoșul, Făgărașul, Brașovul și Sibiiul.

Trupele române cari au venit să o upe dealul până la Mureș înaintează încet. Se zvonesc știri că armata română a ocupat diferite orașe însemnate din Transilvania, cari sunt dincolo de linia demarcată. Aceste știri nu corespund adevărului. De o săptămână circula și din izvoare nesigure, că românii trecând Mureșul au ocupat Clujul și alte orașe, ceea ce nu i adăvărat. Chiar de au trecut ici-colo linia demarcată însă înaintări mai considerabile nu s'au observat. Dumineca trecută, trupele române au intrat în Bistrița și au înaintat până în valea Someșului. Românii înaintează încet, probabil că n'au motive să se grăbească. În partea de meazăzi decurând au intrat în Brașov și Făgăraș iar Joi în Sibiiu. Mijlocul Ardealului însă este neocupat. În Petroșeni de asemenea au intrat trupe române însă se zvonește că din cauze necunoscute iar s'ar fi retras. Trupele au venit Joi la Sibiiu după câteva ore de posesie au plecat la Petroșeni pentru a asigura producția cărbunilor* probabil că la Sibiiu vor veni alte trupe.

Ce fac trupele sârbești?

Gazetele scriu că sârbii cari s'au făcut stăpâni în Banat, opresc acolo orice mișcare politică. Pe acei cari fac vreo mișcare îi dețin, apoi transportează la Belgrad unde-i internea. Așa au fost internați câțiva români cari au niseră la Alba-Iulia fără permisiune sârbă. Șt. C. Pop s'a văzut silit a da un manifest îndeamnă pe oameni la supunere și neactivitate. Fapta sârbilor nu e deloc laudabilă și ne-am îngura dacă Antanta ar schimba trupele sârbe cu franceze. La Timișoara sunt deja trupe franceze sub conducerea generalului Gambet. Oamenii sunt foarte agitați și neliniștiți pe se completează ocupările și înaintarea trupelor ocupante se va stabili cu desăvârșire. Năstăzi nu se știe precis, dacă trupele române se vor opri la linia demarcată, sau vor înainta pe toate teritoriile românești. Alte știri atât de nesigure spun că armata sârbă se retrage din Banat și va fi înlocuită cu armata română. Neliniștea locuitorilor se explică, tot nu e bine să se sperie prea mult. Cetățenii au dreptul de a se sfătui, de-a se organiza a face pregătiri pentru lupta politică ce urma după restabilirea vieții normale. Prin palul este ca fiecare cetățean să îngrijască ordine și atunci trupele ocupante nu vor avea motive să se amestece în amănuntele vieții politice.

Pacea.

Neînțelegeri diplomatice din cauza turburărilor din Germania. — Ententa voeste o pace imperialistă. — Wilson nu vrea o pace ca la Brest-Litovsk. — Balfour despre viitorul Europei.

Pacea vine cu încetineala melcului. Odată un diplomat, apoi altul află câte un chițibuș ca să spună, că din cauza asta sau alta nu stau de vorbă cu statele cutare sau cutare. Aceste chițibușării nu sunt motivate serios. Când e vorba de pacea omenirii întregi n'ar trebui să se judece toate lucrurile numai din punct de vedere capitalist.

Capitaliștii francezi, englezi și americani n'au voit să stea de vorbă cu Germania autocrată și acum nu voesc să stea de vorbă nici cu Germania democrată. De ce voesc capitaliștii Ententei ca și 'n țările centrale să domnească o clică de capitaliști egali cu ei? Cred ei că prin aceasta vor putea împedeca prăbușirea apropiată a societății capitaliste? Dacă societatea capitalistă este coaptă pentru transformare, atunci toate apucăturile diplomatice, viclene, nu vor putea împedeca transformarea. Fap. ul că în Germania sunt turburări se înțelege dela sine, că reacțiunea trântită încearcă să se scoale, iar un partid socialist crede că ajunge la scop prin evoluție și altul prin revoluție.

Acum după ce socialismul de un an și mai bine domnește în Rusia și s'a extins și peste Germania, trimitându-și câteva raze și peste popoarele din fosta monarhie austro-ungară, nu ne vine a crede că-i va reuși Ententei, cu toată bunăvoința ce o are față de capitaliștii străniși cu ușa din statele centrale și răsăritene din Europa, să introducă iar capitalismul auzit acolo unde odată a fost zdrobit. Pacea cât mai apropiată e de dorit, dar cea mai fericită pace pentru omenire ar fi pacea bazată pe liga popoarelor care ar avea menirea să înfăptuiască Republica Statelor Unite Europene.

O știre spune că francezii și americanii nu vor intra în tratative cu Germania „bolșevistă”, tot atunci când Balfour vorbește de Liga pot poarelor în sens favorabil. Capitaliștii ententei ar voi o pace imperialistă legată cu o clică de capitaliști germani bătuți, dar nu le convine o pace cu poporul german, care este victorios față de clasa zdrobită a trântorilor.

Guvernul german a chemat pe Wilson să meargă la Berlin pentru a-i face omagiul cuvenit pentru ideile democratice expuse de el în fața lumii. Se înțelege că germanii ar fi dorit să-l roage ca să stăruiască, ca pacea să fie legată pe baza celor 14 puncte ale sale.

Dar Wilson, care este reprezentantul celor mai mari capitaliști din Univers, nu se putea înjosi să stea de vorbă cu un guvern de socialiști și a declarat că nu merge la Berlin. Dar totuși s'a simțit dator să declare și aceea că nu se învoiește ca să se repete și acum pacea dela Brest-Litovsk.

De aci reese, că ura de clasă e mult mai profundă și mai întemeiată ca ura de rasă, care a fost numai un pretext, numai un vâl care a fost numai un pretext, numai un vâl pe ochii popoarelor, iar clasele domnitoare au fost conduse pur și simplu numai de interese materiale.

Ministrul de externe englez Balfour a declarat în fața presei, între altele, că punctul cel mai principal al conferinței de pace va fi problema federației popoarelor. El crede că federația popoarelor este o necesitate absolută, dacă voim ca războiul să aibă toate urmările bune ce le așteptăm azi dela el. Federația popoarelor trebuie să fie ceva mai mult ca un simplu instrument, cu care să putem împedeca războiul în viitor. Ar fi o greșală a crede că lumea se poate aranja din state separate, cari se bucură de drepturi și forțe egale. Privitor la asigurarea democrației nu crede că se va putea face cu mijloacele cari se aplică azi în răsăritul Europei, de a se forma numeroase state mărunte pline de invidie și flămânde. Asemenea stări nu pot zdrobi toate nedreptățile. Democrația neunită tot așa poate duce la război ca și reacțiunea imperialistă. Fiind că sunt state cari nu numai că nu sunt democratice, dar nici de civilizație nu sunt pătrunse. Este de neapărată trebuință o ligă a popoarelor, pentru a zădărnici toate războaiele și conflictele izvorite din barbarie.

În privința Rusiei, Balfour a spus că crede de bine, ca aceasta să fie reprezentată la conferința de pace și acolo să se decidă forma ei de stat definitiv.

Bălgradul — Alba-Iulia.

Din trecutul ospitalei cetăți ce-a găzduit mulțimea enormă a românilor la strălucita zi a unirii tuturor românilor se deslușesc atât clipe de înălțare sufletească, cât și amintiri de dureroase fapte ori suferințe din viața popoului român.

Pe ruinele puternicului oraș dacic *Tharmis* coloniștii romani au ridicat orașul fruntaș *Apulum*, dezvoltat din castrul *Canabae*, zidit de *legiunea I. aducatrix* și a *XIII-a Gemina*, care a și staționat aici.

În acest centru roman rezida comanda militară supremă a Daciei, moneta și procuratura provinciei, aici își avea reședința și unii guvernatori romani. Cultura intensivă dezvoltată de romani la *Apulum* ne-o dovedesc multe statui, cărămizi cu inscripții, părți de zidire, monete, vase ș. a. desgroate în preajma gării Bălgradului. Dar crâncenele năvăliri barbare, în deosebi cea a tătarilor dela anul 1241, devastase în mai multe rânduri frumosul așezământ roman. Situația sa centrală însă îi dădu o mare însemnătate și întotdeauna fu din nou zidit și întărit. — Din veacurile întunecoase, ce-au urmat după năvălirile barbare știm numai că Bălgradul (în limba slavă Cetatea-Albă) deveni reședința modestei mitropolii române. O clipă de orbitoare strălucire se revarsă asupra orașului din prilejul intrării triumfale a războinicului Voevod Mihaiu Viteazul, care la 1 Nov. 1599 a unit sub sceptrul său țările românești și Ardealul. Durere, această unire nu fu de lungă durată. După un scurt an bravul Voevod fu ucis mișelește și asupra neamului său cercat iar se cobori vâlul întunecului și a robiei străine. Proclamarea unirei cu Roma desbină în chestiile credinței poporul românesc, iar anul 1784 apare îndoliat în istoria neamului și îndeosebi a Bălgradului, în a cărui ziduri fură închiși, osândiți la moarte și frânți în roate bravii conducători ai revoluției române *Horia* și *Cloșca*, cari au vrut să rupă lanțurile iobăgiei și să smulgă neamul lor oropsit din robia străină. — Tot această însemnată cetate istorică văzu și duioasa suferință a Regelui Munților Avram Iancu, care luptându-se în fruntea moților viteji împotriva oștirilor revoluționare ungurești visase eliberarea popoului român de sub stăpânirea ungurească. Dar înșelat de perfidia împăratului Habsburgic nenorocitul Iancu fu dus la Bălgrad, aruncat în temniță, crâncen bătut și izbit cu capul de pereți, încât când fu eliberat, părăsi cetatea cu mintea întunecată. — Suferința acestor eroici martiri ai neamului românesc în 1 Decembrie 1918 fu ispășită, atunci când poporul nostru ajunse ținta pentru care dânsii au luptat și s'au jertfit. Marea adunare dela Alba-Iulia în sfârșit ne-a asigurat desăvârșită libertate națională. După icoane de tragică durere iată că prezentul a dat prilej ospitalului oraș să vadă toată suflarea românească mulțămă și fericită.

Dr. Nora Leményi.

Spre orientare.

Știri false despre o ruptură în partidul socialdemocrat român.

După hotărîrea adunării naționale dela Alba-Iulia, s'au răspândit prin gazetele maghiare o seamă de vești mincinoase, cumcă în partidul socialdemocrat român e pe cale de a se produce o ruptură, fiindcă o parte dintre socialiștii români nu voiesc unirea cu România. Ziarul maghiar „*Világ*” în numărul său de Duminecă spune chiar, că în Budapesta tovarășii Jean Avramescu, Ilie Crețulescu și V. Dobrescu vor prelua conducerea întregii mișcări și 'n Budapesta vor scoate și mai departe gazeta Adevărul.

Față de știrile acestea mincinoase, comitetul conducător al partidului nostru face atenți pe toți tovarășii, că e vorba de-o încercare de a sămăna zizanie și neînțelegere între muncitorii

români. Deci nimeni să nu dea crezământ decât numai informațiilor primite dela comitetul de conducere din Sibiu.

Totodată comitetul declară că 'n sânul partidului nostru nu e vorba de nici o ruptură și cu atât mai puțin poate fi vorba, ca 'n locul comitetului de până acum, ales de congres, să se institue cu dela sine putere un alt comitet la Buda-esta.

Știrea, că Adevărul va rămânea și mai departe la Budapesta sub o nouă conducere, nu mai e lipsă de a fi desmintită deoarece numărul de față al gazetei apare deja la Sibiu.

Apelăm la toți tovarășii ca să fie liniștiți și sprijinind comitetul conducător din Sibiu, să ajute la înlăturarea oricăror desbinări dăunătoare.

Puterea mișcării muncitorești constă din unitate și disciplină. Să fim deci ostași disciplinați ai partidului socialdemocrat.

Cătră abonenții și cetitorii noștri!

Rugăm cu tărie pe toți abonenții noștri, cărora li s'a gătat abonamentul, să binevoiască a-și reînnoi abonamentul cât mai repede.

Trăim vremuri grele și mai mult ca oricând avem azi lipsă de-o foaie, mai puternică socialistă. Să nu fie aici un muncitor român care să nu aibă pe masa lui „Adevărul”, singura foaie muncitorească din Ardeal, care de ani îndelungați a luptat neîncetat pentru drepturile popoului muncitor român.

Să sărim cu toți acum în ajutorul Adevărului, să-l răspândim și să-l întărim, căci întărindu-ne singura armă de luptă, ne întărim pe noi înșine!

Muncitori, ostași, plugari, toți deopotrivă abonați și lucrați pentru Adevărul!

Redacția și Administrația

„ADEVĂRUL”

Sibiu, Strada Orezului Nr. 10.

Bine-ați venit!

Cu aceste cuvinte simple, dar eșite din inimi curate, vă întâmpinăm.

Bine-ați venit! — vă zicem astăzi vouă, membrilor comitetului român al partidului nostru, când sosiți din Budapesta la noi în Sibiu, pentru a vă stabili aici.

Negrăită ne este bucuria venirii voastre în mijlocul nostru. Pentru că astă vânire e urmarea unui triumf, ce l-a avut cauza noastră.

Noi doar un triumf al cauzei noastre primim în faptul, că la plămădirea noiei stări de lucruri s'a ținut seamă și de partidul nostru, că la alegerea bărbaților chemați de a conduce cârma, doi au fost luați din partidul nostru, adecă dintre noi.

Bine-ați venit! — vă zicem mai vârtos vouă, tovarășilor *Flueraș* și *Jumanca*.

Spre voi se îndreaptă dragostea și încrederea noastră. De voi legăm noi nădejdi pentru viitor.

Vă înțelegem chemarea mare, care vă așteaptă. Prevedem greutățile cari vă stau în cale...

Dar avem convingerea, că veți putea înlătura orice piedecă, fie ea cât de mare ar fi. Personalitățile voastre ne dau cheazășie.

Dar mai știm că suntem o clasă de oameni conștii de ținta finală, care nu ne vom lăsa amețiți de primul triumf. Ci din contră tocmai din acest prim triumf simțitor vom scoate puteri noue de luptă și muncă; vom soarbe nouă încredere în puterile noastre și ne vom oțeli țaria sufletească, zicându-ne tot mai puternic: *Înainte!*

Înainte! ne vom zice nouă tuturor și vom căută în marginile date să trecem tot mai mult dela vorbe la fapte.

Dar deocamdată vă zicem vouă celor veniți la noi: *Bine-ați venit!* Tovarășii din Sibiu.

ȘTIRI.

— „Organul partidului socialdemocrat din Ardeal“. De când apare gazeta noastră „Adevărul“, neîncetat reprezenta partidul socialdemocrat din Ungaria. Aceasta n'o documenta numai prin ținuta sa politică, ci chiar și n'fruntea foii mărturisea totdeauna că este „organul partidului socialdemocrat din Ungaria.“ Azi inscripția aceasta s'a schimbat Adevărul a rămas același: o foaie socialistă, care apără interesele întregii muncitorimi, fără deosebire de neam. Inșă după ce Transilvania, Banatul și ținuturile locuite de românii din Ungaria prin adunarea dela Alba-Iulia au declarat că se deslăpesc de Ungaria și chiar unind-se cu România, își păstrează o anumită autonomie, adevărată neatâr-nare, e lucru firesc ca pe acest teritor rupt din trupul vechei Ungarii, să se alcătuiască un partid socialdemocrat neatârnat. Acest partid s'a și proclamat prin conferința noastră dela Alba-Iulia, iar centrul lui se află acum la Sibiiu. „Adevărul“ este organul oficial al acestui partid, numindu-se în viitor „Organul partidului socialdemocrat din Ardeal.“ Sub cuvântul Ardeal se înțelege tot teritoriul, ce s'a unit cu România, deci și Banatul și ținuturile locuite de români din Ungaria.

— **Consiliul dirigent în Sibiiu.** De Duminecă 8 Decembrie n., consiliul dirigent român, ales de marele consiliu național la Alba-Iulia, și a luat reședința în Sibiiu. Birourile diferitelor resorturi au fost așezate în clădirea fostei comande militare, din Strada Cîsnădiei, unde noul guvern românesc și-a și început fără amănare lucrările sale. — Guvernul va da acum două proclamații, una către națiunea română, iar alta către națiunile surori, în cari le aduce la cunoștință că n'urma hotărârii dela Alba-Iulia a preluat guvernarea teritoriilor românești și cere dela toți locuitorii să se supună ordinelor sale.

— **O deputație compusă din episcopii Dr. Miron Cristea și Iuliu Hossu,** precum și din d-nii Alexandru Vaida-Voevod și Vasile Goldiș a plecat Joi din Sibiiu la București, pentru a prezenta acolo regelui și guvernului român hotărârile adunării naționale.

— **Mișcări republicane în croația.** Știri italiene spun că starea statului Jugoslav e critică. O parte a armatei împreună cu țărani și o parte a burgheziei agită pentru republică și pretinde dela sârbi să părăsească țara.

— **Dare pe avere în Ungaria.** Ministrul de finanțe al Ungariei Paul Szendé într'o vorbire a sa la clubul radical din Budapesta a vorbit și de mărirea impozitului (dărei) pe avere. Pentru acei ce au tras numai foloase din război, trebuie să vie și ziua postului, a plătirii poliței — a spus el. Polița o vor plăti-o aceia cari s'au îmbogățit din război și a căror avere a fost apărută în război, mărindu-se valoarea. — În felul acesta va trebui să procedeze și guvernul român, căci așa cere dreptatea ca averile să fie puse în spinarea celor cari le pot suporta.

— **Lipsa de cărbuni și circulația trenurilor.** Marea lipsă de cărbuni a determinat scăderea circulației trenurilor. Pe linii principale ca Teiuș—Arad—Budapesta circulă zilnic numai o pereche de trenuri pe zi, un tren în sus, altul în jos. Pe liniile vicinale numai la 2—3 zile merge un tren. Dacă criza de cărbuni mai durează vor fi siliți să reducă circulația și pe liniile principale ca pe cele vicinale.

— **Organizația culturală a savanților și artiștilor din Ungaria.** În Budapesta s'a format o asociație culturală de mare importanță sub prezidiul savantului Dr. Iuliu Pikler. Savanții și artiștii organizați vor conlucra pentru înființarea unui minister de Belearte. Dr. Pikler în vorbirea de deschidere a spus că, asociația lor voește să influențeze judecata și gustul publicului în spre legiferarea și guvernământ. Oratorul Barta a spus că organizația are ca scop pedeparte apărarea intereselor muncitorilor intelectuali, iar pe altă parte răspândirea culturii politice în cercuri cât mai largi, că voește să ducă frumusețea artei și efectul ei dătător de fericire în masele cari trăiesc acum o viață spirituală atât de deplorabilă.

— **Armata de tabără germană alături de guvernul Ebert-Haase.** S'au răspândit știri că armata germană din tabără ar fi în contra guvernului. Gazetele publică un comunicat, care desminte aceste știri și spune că armata din tabără se concentrează în jurul guvernului Ebert-Haase și se va ridica în contra celor ce vor încerca să împiedece acțiunea noului guvern.

— **Socialiștii francezi pentru punctele lui Wilson.** Șovinismul și imperialismul francez a decis pe toți socialiștii francezi, indiferent de poziția lor de până acum, să hotărască prezentarea lor înaintea lui Wilson, când va sosi, și să declare că ei numai o pace încheiată pe baza celor 14 puncte vor lua-o la cunoștință. Partidul muncitoresc englez și cel socialdemocrat s'au declarat de aceeași părere cu socialiștii francezi.

— **Încercări contra revoluționare la Berlin.** Săptămâna trecută au avut loc la Berlin ciocniri sângeroase între garda albă (contrarevoluționară) și garda roșie (grupa Spartacus). Garda roșie a eșit învingătoare. O parte dintre gardiștii albi au fost prinși și desarmați, altă parte alungați. Gazetele germane scriu că încercarea, care a avut numeroși răniți, a fost provocată de garda albă, care a încercat să răstoarne guvernul revoluționar german.

— **Comite suprem sârb în comitatul Torontal.** Guvernul sârbesc din Satul-nou (Ujvidék) a numit de comite suprem al Torontalului pe avocatul Silvico Zsupansky. Instalarea s'a și făcut în Becicherecul mare. Noul comite în vorbirea sa a declarat că este pentru ideile democratice.

— **Știri din Paris** anunță, că la conferința de pace vor lua parte cel puțin 1500 delegați (trimiși de ai țărilor și popoarelor). Numărul celor ce se vor prezenta fără mandate (ca neîmpuțerniciți) vor trece peste 4000.

— **Foile engleze scriu,** că fostul împărat Wilhelm al Germaniei va fi judecat de un tribunal al antantei. Fostul împărat se află încă în Olanda. Englezii vreau însă să li-l dea lor, ba în cercurile engleze se vorbește mult că Wilhelm va fi osândit la moarte.

— **O înțelegere între sârbi și români în Banat.** Ivindu-se neînțelegeri între comandantul trupelor de ocupație sârbești din Banat și între românii de acolo șeful apărării naționale române Dr. Ștefan C. Pop a avut în Arad o întâlnire cu comandantul trupelor sârbești, colonelul Dragomir Popovici. Cu acest prilej s'a stabilit o deplină înțelegere, în urma căreia Dr. Ștefan C. Pop a dat o proclamație către toți locuitorii din ținuturile ocupate de armatele sârbești, în care spune: „Armata sârbească a ocupat întregul ținut al Banatului din ordinul Ententei și în interesul păstrării siguranței publice. Conform instrucțiunilor primite ea a oprit orice mișcare și acțiune politică în aceste ținuturi precum și orice activitate politică. În aceste ținuturi nimeni nu are dreptul să arboreze pe clădiri steaguri românești, sârbești sau germane. Purtarea cocardelor naționale este însă îngăduită. În urma garanțiilor date prin persoana mea am obținut promisiunea, că în tot teritoriul care stă sub comanda colonelului Popovici va înceta orice internare de români. Prin urmare cer dela toți locuitorii acestui ținut, să se supună acestor ordine și îi rog pe toți, să arete cea mai mare bunăvoință față cu trupele sârbești, cu atât mai mult, că aceste trupe au venit încoace din ordinul Ententei.“

— **Ion Arion.** Adunarea dela Alba-Iulia și-a avut și ea jertfa sa. Un tren ce venea cu delegați spre Alba-Iulia, a fost atacat în apropierea gării Teiuș, trăgându-se mai multe focuri de pușcă asupra lui. Un glonte criminal a nimerit deadreptul în inimă pe stegarul Ion Arion, țaran din Agriș, care a murit pe loc. Ion Arion a fost proclamat apoi de mort al națiunii române, fiind înmormântat cu tot onorul la Alba-Iulia.

— **În Constantinopole au murit de foame peste 100.000 oameni.** Ziarul francez „Petit Parisien“ află din Constantinopol, că acolo au murit până acum de foame peste 100.000 locuitori. Scumpetea este teribilă. Un chilogram de pâne costă 5 franci, un prânz 65 franci și o pereche de ghete 1200 franci!

— **România nouă.** După înfăptuirea unirei România nouă se va compune din: Vechea Românie cu un teritor de 138 000 km pătrați și 7,500.000 locuitori, Basarabia cu 46 000 km pătrați și 2,500.000 locuitori. Bucovina cu 10.000 km pătrați și 750.000 locuitori și Ardealul și părțile Ungariei locuite de Români cu 122.000 km pătrați și 6,300.000 locuitori. Intreaga România nouă va avea deci 316.000 km pătrați și peste 17 milioane locuitori!

Fondul de agitație și al presei.

In zilele din urmă s'au primit următoarele sume:

N. N. . . . . 1000—

Lista tovarășului Nicolae Cristea, Ujarexos:

Terentiu Crista, Nica Florea, Pavel Mureșan, Todor Crista, Sandor Hara, Pavel Rad, Ion Voian, Alexandru Ieroosan, Nicolae Bucatos, Ioan Ieroosan, Simion Crista, Lena Crista și Moise Ieroosan fiecare câte 2 coroane. Tripun Ieroosan și Pavel Crista câte 3 coroane. Nicolae Ieroosan și Eftimie Crista câte 4 cor. Nicolae Cristea, Gyuri Cristea, Miron Horga, Gyuri Ieroosan, Iustin Crista, Todor Joldea și Ilie Joldea câte 5 cor. Melentie Florea 1 cor. La olaltă . . . . . 75—

Lista tov. Iosif Receanu, Budapesta: Iosif Receanu, Iosif Renoiu și Adam Foltean cât 5 cor.

Teodor Moga, Florica Bucilă și V. Dobrescu fiecare câte 10 cor. M. Kornstein Odobescu 20 fil. Sava S. Dămian și Nicolae Ignat câte 2 cor. Andreiu Alexandru 20 cor. Jean Avramescu și N. Radoslavits câte 20 fileri. Tiron Albani 1 cor. M. Kornstein 12 cor. La olaltă 82 60

Suma arătată în numărul trecut: 3978 90

Total Cor. 5135-50

Activitatea noastră.

Reconstituirea comitetului conducător. După ce tovarășii Ion Flueraș și Iosif Jumanca au fost aleși de membrii în Consiliul dirigent român, ambii și-au dat demisia din funcțiile ce le aveau până acum în mișcare. Comitetul conducător a numit în locul lor de redactor responsabil al Adevărului pe tov. Tiron Albani iar de secretar al partidului pe tov. Iosif Receanu. Atât tov. Flueraș cât și tov. Jumanca vor rămânea însă și mai departe membrii ai comitetului conducător.

Apel către toate secțiunile și organizațiile noastre. Mutându-se centrul mișcării noastre la Sibiiu, tovarășii conducători ai grupelor economice și ai secțiunilor noastre din țară sunt îndrumați ca toate informațiile și îndrumările de cari au lipsă să le ceară dela *Secretariatul partidului socialdemocrat din Ardeal Sibiiu, Strada Orezului 10.* Tot aici se trimite și darea de partid, precum și orice alți bani pentru mișcare.

Secțiunea română din Budapesta ține ședința în fiecare Duminecă la orele 7 seara în localul său din sala mare a ferarilor, I. etaj. din Kálvária-tér Nr. 19. Toți tovarășii din Budapesta au datorința de-a lua parte la aceste ședințe.

Fondul pentru secțiunea din Budapesta. Au donat următorii tovarăși: Vasile Dobrescu, Jean Avramescu, A. Radoslavits, Tiron Albani, Traian Novac, Sava S. Dămian, Iosif Renoiu, Iosif Recean și Nicolae Ignat câte 2 coroane, Teodor Moga 3 cor. M. Kornstein Odobescu și Rosalia Avramescu câte 5 cor. Florica Bucilă și Adam Foltean câte 10 cor. La olaltă 51—

Poșta redacției și administrației.

Fiind ocupați săptămâna trecută cu mutarea la Sibiiu a fost cu neputință a rezolva multe dintre scrisorile ce le-am primit. Cerem scuze pentru aceasta tovarășilor, asigurându-i, că n'scort timp vom aduce toate în regulă și vom satisface pe toți cari ne-au scris.

Editor și redactor responsabil: TIRON ALBANI

Tiparul tipografiei W. KRAFT, Sibiiu, Str. Orezului 10.